

Fot. Grzegorz Ajdacki z córką

[Grafika. Zdjęcie mężczyzny w okularach, w peruce z czerwonymi warkoczami, razem z nim dziewczynka, która wyciąga język. Autor scenariusza z córką]

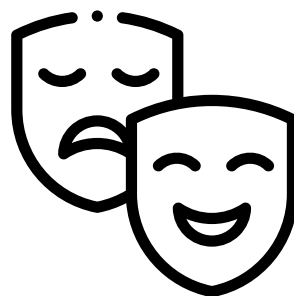
GRZEGORZ AJDACKI.

Propaguje tradycyjne tańce, zabawy i opowieści regionalne wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Od 2004 r. prowadzi warsztaty na Taborach Domu Tańca oraz zajęcia, imprezy i projekty taneczne w wielu miejscach Polski i za granicą. Jest współtwórcą Taboru Wielkopolskiego. Ciągłe pogłębia swoją wiedzę i umiejętności podróżując po kraju i ucząc się od wiejskich mistrzów. Od 2002 r. związany ze Stowarzyszeniem „Dom Tańca” w Warszawie.

BAJKODRAMA

WSKAZANIA

Scenariusz jest przeznaczony do pracy z dziećmi i młodzieżą ze szkoły podstawowej. Przykładowa bajka mówiona jest gwarą bielskupińską, a film na jej podstawie powstał w Starej Krobi podczas jednego z taborów. Bajka, ze względu na zawarte treści, najlepiej nadaje się dla dzieci od ósmego roku życia.

[Grafika. Ikona teatralne maski]

BAJKODRAMA

Na początku powinniśmy sobie wytłumaczyć, czym jest drama. Drama to – dla dorosłych – metoda pracy, a dla dzieci – gra, zabawa pomocna w kształtowaniu osobowości poprzez rozwijanie wyobraźni i wrażliwości. Uczy aktywnej twórczości oraz doskonalenia umiejętności współpracy z innymi ludźmi. Odnosi się do naturalnej dla człowieka umiejętności wchodzenia w role, a wywodzi się z zabawy w naśladowanie zwierząt, zawodów czy bohaterów już przez najmłodsze dzieci.

Bajkodrama to określenie robocze, używane niekiedy przez osoby, które wykorzystują dawne, tradycyjne bajki i opowieści ludowe w pracy metodą dramy. Osoby te często nazywają siebie „opowiadaczami”, gdyż w swoich działaniach silnie nawiązują do dawnych zwyczajów, kiedy ludzie zbierali się, żeby opowiadać sobie bajki i historie.

Dawno temu opowieści takie towarzyszyły też obrzędom, podczas których odgrywano związane z nimi sceny – ruchem, tańcem, gestem, a opowiadacze, odgrywający i uczestnicy wczuwali się w postacie z opowieści.

Zobacz jak bawią się dzieci na zdjęciu.

[Grafika. Dzieci bawią się w kręgu na świeżym powietrzu. Stoją na jednej nodze. Mężczyzna w kapeluszu siedzi tyłem i gra na akordeonie. W tle zielone drzewa]

CECHY DRAMY

Podczas gry-zabawy dramowej kładzie się nacisk przede wszystkim na to, by wniknąć w psychikę odgrywanych postaci, by zrozumieć i dobrze odegrać ich decyzje i zachowania. Scenariusz dramy skupia się na postawieniu graczy przed trudnymi wyborami i problemami. Jest zwykle skierowany na wewnętrzne przeżycia postaci i ich drogę do rozwiązania problemów. Wchodzenie podczas dramy w różne role pozwala obserwować i przeżywać nie tylko reakcje wypływające z naszych własnych doświadczeń, lecz także te wydobyte z odgrywanej roli. Dzięki temu możemy spojrzeć z dystansu i przeanalizować sytuacje, czy problemy, a także nazwać i odróżnić emocje, które towarzyszą jej odgrywaniu. Pozwala to lepiej zrozumieć innych oraz siebie, oraz trenować nowe zachowania i umiejętności.

RÓŻNICE MIĘDZY DRAMĄ A TEATREM

Drama w pewnym sensie przypomina pracę aktorską, ale w rzeczywistości się od niej różni, bo ma odmienny cel. W pracy aktorskiej w teatrze najważniejsze jest takie odegranie roli przez aktora, aby wywarło to określone wrażenie na widzu. Ważne jest zatem to, co przeżyje widz. W dramie nie ma podziału na widzów i aktorów, gdyż wszyscy są uczestnikami, a najważniejsze jest wewnętrzne wczucie się w sytuację bohatera. Co prawda w dramie może dojść do pokazania efektów pracy (jako przedstawienia), ale również wówczas najważniejsze jest wczucie się grających w problemy swoich bohaterów. Poza tym granica między uczestnikami a oglądającymi mocno się zaciera, gdyż łatwo dochodzi do emocjonalnego angażowania się oglądających w sprawy bohaterów.

ROZPOCZĘCIE, CZYLI OPOWIEDZENIE BAJKI

(historii, legendy)

Bajkę można przeczytać, ale można ją też opowiedzieć. Opowiadanie jest z pewnością lepsze, gdyż osoba mówiąca wcześniej poznaje daną historię, może ją przemyśleć i wie, które momenty ma bardziej podkreślić. Opowiada własnymi słowami, może ją też trochę skrócić lub wydłużyć w dowolnym momencie, w zależności od skupienia słuchaczy. W czasie opowiadania opowiadacz często angażuje się emocjonalnie, utożsamia się z jej bohaterami.

Waszym zadaniem jest wsłuchanie się w historię i być może już na tym etapie wewnętrzne przeżycie sytuacji, jaka dotknęła bohatera, bohaterów.

Proponuję Wam do posłuchania „Bajkę o niedźwiedziu królewiczu”, którą nagraliśmy podczas jednego z Taborów na Biskupiznie:

<https://wolnelektury.pl/info/z-naszej-bajki/>

DYSKUSJA I PRZEMYŚLENIA

Po wysłuchaniu bajki warto o niej porozmawiać. Być może coś nie było dla Was zrozumiałe, gdyż opowieść była mówiona starą gwarą. Dopytajcie się, wyjaśnijcie wszystko, czego nie rozumielście.

Przemyślcie, czyje postępowanie było nie fair, kto ucierpiał, kto pomógł. A teraz postawcie się w sytuacji którejś z postaci. Przypomnijcie sobie początek opowieści, powiedzcie własnymi słowami, co się wydarzyło. Następnie wyobraźcie sobie, co główna postać (w tym przypadku królewna) wtedy odczuwała.

Przejdźcie do następnej ważnej sytuacji w życiu głównej postaci. Powiedzcie, co ją spotkało. Opiszcie uczucia, które mogła czuć królewna, gdy była na wodzie np. podczas burzy i gdy dobiła do brzegu. Jak przystosowała się do życia w nowych warunkach?

Postarajcie się opowiedzieć, co dalej się stało z główną postacią. Co zmieniło jej sytuację i czy zmieniło na lepsze czy na gorsze. Określcie, jak się zachowywała wobec głównej bohaterki nowa postać, która pojawiła się w opowieści i jak się czuła ta nowa postać.

Postępujcie tak z każdym nowym wątkiem w opowieści, opiszcie uczucia każdego z pojawiających się bohaterów, aż dojdziecie do jej końca.

PODZIAŁ RÓL

Po przedyskutowaniu bajki podzielcie się rolami, w jakie się wcielicie. Jeśli jest Was dużo, możecie stworzyć kilka mniejszych grup. Jeśli jest Was mało, jedna osoba może odgrywać parę ról. Pamiętajcie, że nie tylko role głównych bohaterów są ważne, ale też tych, o których być może zapomnieliście powiedzieć. W tym przypadku mogą to być mieszkańcy miasta, straż, towarzysze polowania, żołnierze jednej lub drugiej z walczących stron. Gdy zaczniecie dłużej pracować nad poszczególnymi rolami, okaże się pewnie, że warto też stworzyć jakieś nowe niezbędne postacie, np. konie, może psy.

Niekiedy się zdarza, że ról jest mało, a Was jest więcej. Zawsze też ktoś może być nieśmiały, czuć strach przed pokazaniem uczuć, doznań, które wiążą się z jakąś z odgrywanych postaci. Pamiętajcie, że dla takich osób też jest miejsce w dramie: mogą zaangażować się w robienie scenografii, strojów, grę na instrumentach, tworzenie efektów dźwiękowych czy też w pracę ze światłem. Mogą też pomagać innym np. w przebieraniu.

Zobaczcie na zdjęcie – tak dzieci naśladują niedźwiedzie wspinające się po drzewach do barci z miodem

[Grafika. Dzieci w sali gimnastycznej wspinają się pod drabinkach przy ścianie]

RUCHOWE ĆWICZENIA FIZYCZNE

Przechodzimy do etapu, w którym bardzo ważne jest fizyczne wczucie się w postaci. A niektóre z nich w naszym opowiadaniu muszą się znacznie zmęczyć. Przypominamy sobie teraz ważne sytuacje z bajki i pokazujemy je poprzez różne gry i zabawy ruchowe. (Jeśli mamy możliwość dobrania do ćwiczeń muzyki, to może być ona niezwykle pomocna).

W przypadku „Bajki o niedźwiedziu królewiczu” do takich ważnych sytuacji należą: płynięcie w łódce, budowanie jamy-domu, zdobywanie pożywienia w lesie, przepływanie na drugi brzeg wody i powrót tą samą drogą ze zdobyczami, polowanie na niedźwiedzia, walka dwóch armii. Nie musicie wymyślać szczególnych gier sprawnościowych lub zabaw, żeby wczuć się fizycznie w dane sytuacje. Np. łódkę możecie stworzyć z własnych ciał.

Pomyślcie, jak porusza się niedźwiedź, co je i jak zdobywa pożywienie, jak np. wspina się na drzewa, jak łowi wielkie łososie. Wyobraźcie sobie (lub przypomnijcie), w jaki sposób mieli się mięso i robi z niego kielbasę, albo ile się trzeba napracować, żeby zrobić dobre ciasto na chleb. Wykonajcie te czynności. Z kolei przy polowaniu na niedźwiedzia możecie wykorzystać grę w dwa ognie, lokalną wersję zabawy w starego niedźwiedzia itp.

ODEGRANIE SCENEK

Pewnie już na etapie podziału ról niektórzy z Was zaczęli się wczuwać w wybrane postaci. Teraz – przy tworzeniu poszczególnych scenek – powinniście wykorzystać doznania, które odczuwaliście, myśląc i mówiąc o tym, jak w danej chwili czuli się poszczególni bohaterowie. Emocjonalne zaangażowanie w trakcie wchodzenia w role jest bardzo ważne. Być może za pierwszym razem nie uda Wam się pokazać uczuć postaci, które odgrywacie, może nawet nie uda się to wystarczająco dobrze za drugim i trzecim razem. Próbuje dalej.

Pamiętajcie, że nie jest szczególnie ważne to, ile kroków kto przeszedł, co dokładnie powiedział, ale to CO ODCZUWAŁ. Jeśli był to strach, przestraszcicie się naprawdę. Jeśli był to płacz ze smutku, przypomnijcie sobie sytuację, w której kiedyś Wam zrobiło się strasznie smutno. Jeśli czuł zmęczenie, oddychajcie i poruszajcie się, jak byście byli zmęczeni.

W odegraniu scenek mogą pomóc ćwiczenia ruchowe, którymi pokazywaliście ważne sytuacje, jakie miały miejsce w bajce. Możecie też jednak wymyślić zupełnie nowe ruchy, bardziej dostosowane do scenki. Nie zapomnijcie jednak, co odczuwaliście przy danej zabawie. Na przykład w naszej bajce bardziej istotne jest to, jak bardzo męczące jest pływanie z worem załadowanym ciężkimi zdobyczami niż styl, jakim pływacie.

INSCENIZACJA

Jak już wcześniej zaznaczono, celem dramy nie jest przedstawienie. Jej istota polega na wczuciu się w postaci, przez co doskonali się umiejętności współpracy z innymi. Może się jednak tak zdarzyć, że osoby grające i pracujące przy niej chcą pochwalić się efektami swojej pracy. Można wówczas doprowadzić do inscenizacji, pamiętając, co jest jej celem.

Efekt końcowy warto planować w zależności od czasu, który chcemy poświęcić na zadanie. Jeżeli mamy na nie półtorej godziny, jesteśmy w stanie opowiedzieć bajkę, porozmawiać o emocjach, towarzyszących postaciom, zaangażować się w działania ruchowe i ewentualnie odegrać scenki, wczu-

wając się w bohaterów. Jeśli jednak mamy więcej czasu, np. kilka godzin dziennie przez pięć-siedem dni, efektem końcowym będzie pewnie inscenizacja. Jest wtedy dużo czasu na przepracowanie całej historii, zaangażowanie emocjonalne w poszczególne role, stworzenie scenografii i strojów, a przede wszystkim na rozwijanie umiejętności współpracy.

ZAKOŃCZENIE

Bez względu na to, ile mamy czasu, dramę dobrze jest zakończyć podsumowaniem – rozmową na temat doznań, które towarzyszyły nam w grze. Nawet jeżeli nie wszystkie tematy zostaną wówczas poruszone, czas na osobiste przemyślenia z pewnością każdy znajdzie później w zaciszu domowym.

Miłej zabawy!

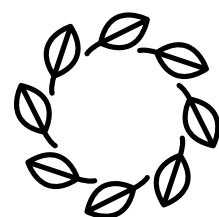

[Grafika. Zdjęcie kobiety i mężczyzny – autorów scenariusza, siedzących wśród instrumentów z różnych stron świata; są to: bęben szamański, misa kryształowa, hang drum, dzwonki koshi, didjeridu, kij deszczowy, sansula, konga, burzownik, wirująca fala, spadające gwiazdy. Mężczyzna ubrany w kamizelkę z kapturem, spodnie i czapkę gra na hapi drumie, kobieta w stylizowanym stroju ludowym trzyma w rękach skrzypce]

MAGDALENA WOJCIECHOWSKA

Stworzyła na Biskupiznie miejsce spotkań i warsztatów, które powstało z pasji do tworzenia rzeczy niepowtarzalnych i pięknych takich jak unikatowe prezenty, dekoracje, malarstwo czy rzeźba tworzone z dobrą energią, starannością i miłością (Magdalena Wojciechowska Pracownia Artystyczna).

Do pracy nad scenariuszem zaprosiła Macieja Grzymisławskiego – podróżnika rowerowego, muzyka, fotografa i ultra maratończyka.

[Grafika. Ikona mapa]

LEGENDA BISKUPIAŃSKA

CZY WIESZ CO TO JEST LEGENDA?

Legenda to opowieść przekazywana w formie ustnej na długo przed utrwaleniem na piśmie. Opowiada o mędrcach, świętych, władcach, politykach, wojownikach lub innych popularnych bohaterach. Zawiera obok elementów zdarzeń realistycznych, także wątki fantastyczne, magiczne i bajkowe.

CZY ZNASZ LEGENDY BISKUPIAŃSKIE?

Posłuchaj legendy biskupiańskiej.

Zeskanuj kod QR.

[Grafika – kod QR do zeskanowania]

ZAMKNIJ OCZY I RAZ JESZCZE PRZYPOMNIJ SOBIE ZASŁYSZANĄ HISTORIĘ

Czy potrafisz wymienić bohaterów tej opowieści? Oto mała odpowiedź: Dobruchna, Grabonóg, Czarnoksiężnik Twardowski, Ojciec Dobruchny, ksiądz, posłańcy, sługa, straż, goście weselni, konie.

Czy pamiętasz miejsca, w których dzieje się akcja opowieści? Wypisz je, np. zamek, potok itp.

Może masz ochotę zaprezentować tę legendę w formie teatrzyku?

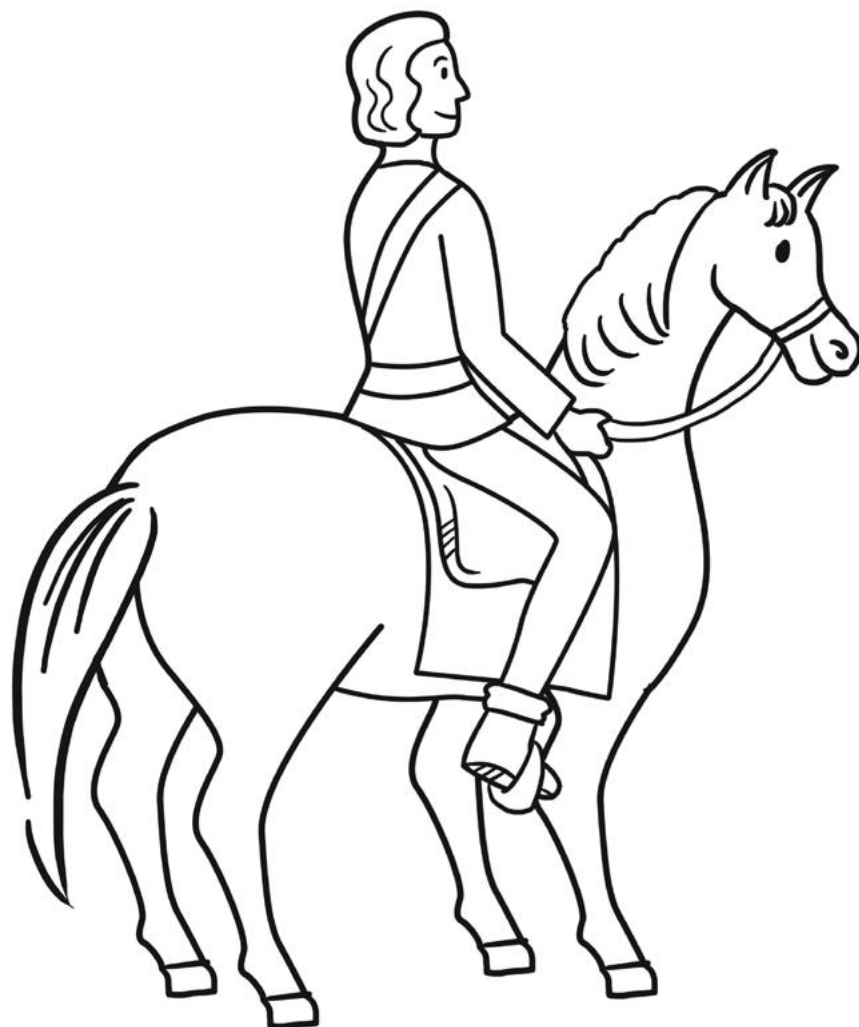
OTO JAK PRZYGOTOWAĆ KUKIEŁKI DO TEATRZYKU

POTRZEBNE BĘDĄ:

- ▼ kartki papieru,
- ▼ kredki albo pisaki,
- ▼ nożyczki,
- ▼ klej i patyczki (np. długie wykałaczki).

PIERWSZĄ, PRZYKŁADOWĄ KUKIEŁKĘ ZROBIMY DLA POSTACI GRABONOGA.

Zaczynamy od rysunku Grabonoga na koniu.

Pokoloruj rysunek, wytnij postać, przyklej do wyciętej postaci długą wykałaczkę.

W ten sposób przygotuj postaci tej legendy i inne elementy tła.

Raz jeszcze odtwórz nagraną legendę, słuchaj opowieści w tle i zaprezentuj teatrzyk.

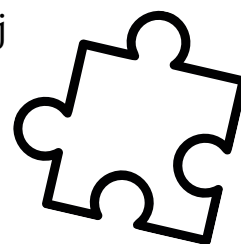

[Grafika. Para muzyków siedzi w ogrodzie pod jabłonią. Dziewczyna ubrana w niebieski spódnik z Biskupizny siedzi na ławeczce i uśmiecha się. Chłopak siedzi na czarnym etui od akordeonu, gra na akordeonie i spogląda na dziewczynę]

DAGA GREGOROWICZ I SZYMON PIGUŁA

Daga Gregorowicz – kompozytorka, autorka tekstów, wokalistka, twórczyni muzyki elektronicznej. Założycielka polsko-ukraińskiego zespołu world music DAGADANA oraz poznańsko- bydgoskiej formacji DOBRE BO DOBRE. Śpiewa w elektro-folkowym projekcie PROVINZ POSEN. Zafascynowana przetwarzaniem głosu i wplataniem go w muzykę elektroniczną i ludową. Członkini Partnerstwa na rzecz Biskupizny. Wraz z polsko-ukraińskim zespołem DAGADANA promuje kulturę mikroregionu zarówno na wydawnictwach płytowych interpretując utwory biskupińskie, jak i wykonując je na całym świecie.

Do wspólnego muzykowania zaprosiła Szymona Pigułę, który występował na pierwszym krążku zespołu, w utworze Tango. Szymon, jako wieloletni miłośnik kultury ludowej ziem Śląska i Zagłębia tym razem odnajduje się w tradycjach Wielkopolskich. Na akordeonie gra od dziecka, teraz swoją wiedzę przekazuje dzieciom i dorosłym na Podhalu i Śląsku.

[Grafika. Ikona puzzle]

MUZYCZNE PUZZLE I ŚPIEW

Scenariusz dotyczy nauki śpiewu dzieci w wieku 5-9 lat. Dzieci poznają prostą technikę zapamiętywania tekstu i melodii. Zapoznają się z gwarą biskupiańską oraz nauczą się dziecięcej piosenki pt. „Jaskółeczka”.

Na Biskupiźnie, śpiew towarzyszył dzieciom już od najwcześniejszych lat. Śpiewano bowiem przy każdej okazji – podczas pracy, świętowania, zabawy. Dzieci śpiewały razem z dorosłymi i uczyły się od nich w czasie spotkań rodzinnych, pomagając w pracach polowych itp. Potem wyuczone piosenki wykorzystywały w zabawach z rówieśnikami. Zdarzało się, że małuchy wkładały się do karczmy i ukrywały pod stołami by tylko posłuchać biskupiańskich melodii!

„Jaskółeczka” jest krótką piosenką, ale na Biskupiźnie można śpiewać i tańczyć powtarzając wielokrotnie tę samą melodie i tekst.

Melodię tę można często usłyszeć na zabawach, kiedy to tańczy się najszybszy i najpopularniejszy taniec na Biskupiźnie, czyli wiwat. Podczas wiwata może zakręcić się w głowie! Nasza piosenka też będzie mknąć!

POTRZEBNE BĘDĄ:

- ▼ kartki papieru i drukarka do wydrukowania arkuszy z puzzlami
- ▼ nożyczki
- ▼ kredki albo farby do kolorowania
- ▼ komputer/telefon/tablet z dostępem do Internetu do odtworzenia filmu

NAJPIERW PRZYGOTUJ PUZZLE!

W zapamiętaniu słów piosenki pomogą obrazkowo- słowne puzzle. Wydrukuj arkusz i wytnij każdy element. Najlepiej w 2 egzemplarzach, by jeden komplet traktować jako odpowiedź.

ARKUSZ Z PUZZLAMI

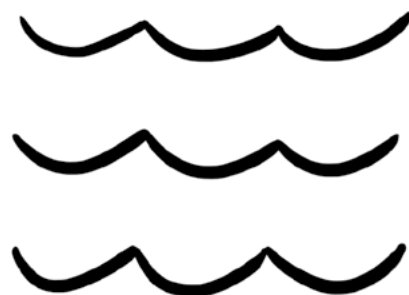
[Grafika z rysunkami ilustrującymi słowa piosenki. Materiał na potrzeby ćwiczenia z dziećmi]

A nie wszystkie

jaskółeczki

nad wodą latają,

A nie wszystkie

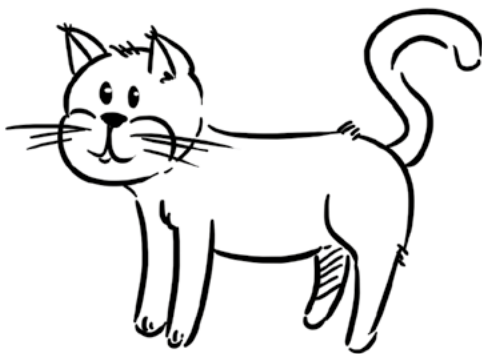
panieneczki

mi się podobają

Pies

kuet

wierny sługa

pokojówka

złedzij

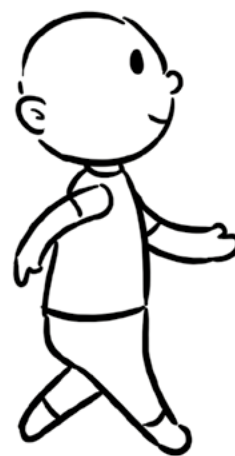
Najładniejsze

jest to dziwne

co z widłami

chudzi

POSŁUCHAJ PIOSENKI!

Na Biskupiźnie głównie grają ją dudy wielkopolskie i skrzypce podwiązane, ale często pojawia się też akordeon, który dziś będzie jednym z bohaterów.

Zeskanuj kod QR

[Grafka - kod QR]

„JASKÓŁECZKA”

*A nie wszystkie jaskółeczki nad wodą latają,
A nie wszystkie panieneczki mi się podobają.*

*Pies, kuet, wierny sługa,
pokojówka złedzij,
Najładniejsze jest to dziywcze,
co z widłami chuodzi!*

Naucz się tekstu na pamięć! Powtarzaj tekst, patrząc na oryginał kartki. Ułóż puzzle w kolejności.

Ośluchaj się z piosenką i śmiało śpiewaj! Zwróć uwagę na gwarę. Pamiętaj, że kot na Biskupiźnie to „kuet”

CZAS NA KOLEJNE ZADANIE.

Posłuchaj drugiej zwrotki piosenki.

Kliknij w link albo zeskanuj kod QR.

[Grafika -kod QR]

A oto dalszy tekst piosenki:

*Żandarm jedzie, żandarm jedzie,
matka krowę doi
Dała mu się mleka napić,
aż mu pympek stoi.*

*Pies, kuet, wierny sługa,
pokojówka złedziz,
Najładniejsze jest to dziywczę,
co z widłami chuodzi!*

Czy już wiesz o czym opowiada druga zwrotka piosenki?

Spróbuj samodzielnie narysować obrazki na puzzlach, wytnij je a potem...
naucz piosenki kogoś z domowników albo kolegę czy koleżankę.

Pomaluj wcześniej obrazki, wówczas nauka będzie
jeszcze bardziej przyjemna!

[Grafika przedstawiająca arkusz, z zaznaczonymi miejscami, w których dzieci narysować
mają obrazek ilustrujący słowa piosenki. Materiał na potrzeby ćwiczenia]

Żandarm jedzie

Żandarm jedzie

Matka

krowę doi

*Dała mu sie mleka
napić,*

Aż mu pympek stoi

Pies

kuet

wierny sługa

pokojówka

złedzij

Najładniejsze

jest to dziywcze

co z widłami

chuodzi

JOLANTA ŁABUSIŃSKA.

BISKUPIANKA

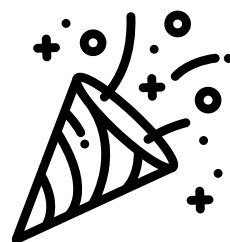
Założycielka Grupy Modowej „Kryza” i pomysłodawczyni pokazu mody „Paryski szyk, biskupiański dryg”. Tworzy nowoczesne stylizacje inspirowane strojem biskupiańskim oraz eleganckie dekoracje stołu, wykorzystujące motywy przyrody i wiejskiego ogrodu.

Zdjęcie Jolanta Łabusińska

[Grafika. Zdjęcie kobiety – autorki scenariusza]

PRZYJĘCIE U BABCI W OGRODZIE

Scenariusz dotyczy połączonych zajęć modowych i kulinarnych. Zapraszamy dzieci do stołu i uczymy przyrządzać słodkie przysmaki, do przygotowania których wykorzystujemy w szczególności dary natury, w tym również owoców z wiejskich sadów. natury. Zwrócimy też uwagę dzieci na poszczególne elementy stroju biskupiańskiego i zaprosimy do zabawy z modą, zachęcając do łączenia stroju ludowego i ubrań dziecięcych noszonych chętnie przez dzieci na co dzień.

[Grafika. Ikona trąbka imprezowa]

WPROWADZENIE

Wakacje u babci na wsi to zawsze była wielka frajda i przygoda. Zabawy na świeżym powietrzu, wyprawy na łąki i pola, owoce zrywane prosto z drzewa! Towarzystwo rówieśników i wiejskie smakołyki!

Przyjrzyjcie się zdjęciom. Zobaczcie jak bawią się dzieci w biskupiańskim ogrodzie!

[Grafika. Zdjęcie przedstawia kobietę, dziewczynkę i chłopca, którzy siedzą na skrzynkach. Każda osoba ma na sobie elementy stroju ludowego. Kobieta – chustę, dziewczynka korale i kryzik, chłopiec – różową marynarkę – jakę. Kobieta i dziewczynka trzymają w ręce szmaciane lalki biskupiańskie].

[Grafika. Zdjęcie. Kobieta i dziewczynka siedzą na skrzynkach. Chłopiec stoi przy huśtawce i huśta w niej małą dziewczynkę. Wszyscy mają na sobie elementy stroju biskupiańskiego. Kobieta – chustę, siedząca dziewczynka kryzik i korale, chłopiec – różową marynarkę – biskupiańską jakę. Kobieta i siedząca dziewczynka trzymają w ręce szmaciane lalki biskupiańskie. Przed nimi na udekorowanej skrzynce rozstawione są: tort z owocami, lemoniada w dużym słoju, talerz z wypiekami oraz arbuz z owocowymi szaszłykami. Siedząca dziewczynka je owocowego szaszłyka. Dziewczynka na huśtawce ma czerwone kokardki we włosach]

[Grafika. Zdjęcie. Dwoje małych dzieci w ogrodzie. Chłopiec w czarnym ubranku je owocowego szaszłyka, dziewczynka ma we włosach czerwone kokardki].

[Grafika. Zdjęcie. Chłopiec w dżinsowych, krótkich spodenkach, adidasach i różowej marynarce – biskupiańskiej jace stoi obok udekorowanej skrzynki, na której postawiony jest arbuż z wbitymi w niego owocowymi szaszłykami. W tle za chłopcem dziewczynka na huśtawce]

Przyjrzyj się również dokładnie, jakie smakołyki przygotowane zostały na to ogrodowe party!

[Grafika. Zdjęcie przedstawia nakrytą białym obrusem skrzynkę, na której ustawione są: tort z owocami, arbuż z wbitymi w niego owocowymi szaszłykami, talerz z wypiekami – bułeczkami i drożdżówkami oraz duży stoik z owocami i lemoniadą].

Takie smakołyki możecie przygotować sami, nie tylko podczas wakacji na Biskupiźnie!

Do prac kuchennych zachęcamy dzieci, ale uwaga – niezbędna będzie tutaj pomoc osoby dorosłej!

Oto przepisy:

LEMONIADA Z BZU CZARNEGO I MIĘTY

Z kwiatów czarnego bzu, zwanego na Biskupiźnie hyćką, można zrobić syrop, który jest bazą do lemoniady i może być wykorzystywany również zimą!

DO JEGO PRZYGOTOWANIA POTRZEBNE SĄ:

- ▼ 8 baldachów hyćki (kwiatu bzu czarnego)
- ▼ 5 świeżych gałązek mięty
- ▼ 2 cytryny
- ▼ miód lub cukier (według uznania)

Czy wiesz ile to jest 1 litr wody? To ważne, bo kwiaty bzu i gałązki mięty należy zalać 1 l gorącej wody (tutaj prosimy o pomoc osobę dorosłą!) i zostawić na około 1 godzinę albo nawet całą noc. Tak przygotowany napar przelewamy do dzbanka lub słoja. Dodajemy wodę (może być gazowana), sok z cytryny i rozpuszczony w niewielkiej ilości wody miód.

A teraz przelewamy do dzbanka i przygotowujemy do podania na stół.

Jeśli masz ogród – rozejrzyj się, może właśnie rosną tam jeszcze inne owoce, które pięknie będą prezentowały się w dzbanku? Może są maliny, jeżyny albo truskawki?

Gotowy sok przelewamy do dzbanka albo dekoracyjnego słoja, wrzucamy kilka plasterków cytryny, miękkie owoce (świeże lub mrożone, jeśli nic nie znaleźliście w ogrodzie), oraz liście mięty dla ozdoby i lepszego smaku!

A TERAZ ...WINOGRONOWE JEŻE!

Co to takiego, te winogronowe jeże?

Wykonaj wszystkie czynności zgodnie z poleceniami!

Szybko zobaczysz, jak możesz zaskoczyć swoich gości na przyjęciu w ogrodzie.

NA WINOGRONOWE JEŻE POTRZEBNE BĘDĄ:

- ▼ gruszki, winogrono, borówki
- ▼ wykałaczki

Zaczynamy przygotowanie jeży od umycia owoców.

Potem obieramy gruszki nożykiem tak, żeby nie uszkodzić ogonka. Winogrono nabijamy na wykałaczki tak, żeby powstały winogronowe koreczki.

Takie winogronowe koreczki nabijamy na gruszkę, ale tylko połowy.

Z borówek robimy jeżykowi oczy!

Popatrz raz jeszcze na zdjęcia. Na pewno będą pomocne przy pracy nad jeżykami!

[Grafika. Na zdjęciu artykuły do przygotowania winogronowego jeża. Drewniana deska i wykałaczki. 2 obrane gruszki z ogonkami i winogrona w szklanej miseczce]

[Grafika. Zdjęcie przedstawiające kolejny etap przygotowania winogronowych jeży. Drewniana deska. Na niej szklana miseczka z winogronami. Obok leżą trzy gruszki i borówki. W dwie gruszki wbite są winogronowe koreczki]

[Grafika. Zdjęcie przedstawia gotowe danie – winogronowe jeże. Okrągły stół przykryty serwetą. Na talerzyku dwa winogronowe jeże. Obok dekoracyjnie ułożone papierowe serwetki w kwiaty].

Czy zwróciliście uwagę na dekoracje z papierowych serwetek?

Oto dwa patenty na piękne dekoracje stołu!

JAK ŁADNIE ZŁOŻYĆ PAPIEROWE SERWETKI?

- ▼ rozwińcie serwetkę,
- ▼ złożcie ją w trójkąt,
- ▼ teraz zwijajcie ją w harmonijkę, zaczynając od dłuższego boku. Uwaga! Im drobniej będziecie zwijać, tym ładniej ułoży się serwetka!
- ▼ zwiniętą serwetkę złożcie na pół

Listek gotowy! Możecie włożyć go do szklanki lub położyć na talerzyku. Spójrz na zdjęcia – będą pomocne w zwijaniu serwetek!

[Grafika. Komplet 4 zdjęć przedstawiających kolejne etapy zwijania serwetki: kwadrat, trójkąt, harmonijkę i złożoną serwetkę].

A teraz zadanie najtrudniejsze!

RÓŻE Z... LIŚCI.

czyli bukiet, który zachwyci każdego!

POTRZEBNE BĘDĄ:

- ▼ liście (np. klonu), cienki drucik lub sznurek

Układanie róż rozpocznij od złożenia niewielkiego liścia na pół i zwinięcia go w rurkę. Wokół tej rurki owiń kolejny nieco większy listek tworząc przy brzegach niewielką falbankę wywiniętą na zewnątrz. Gdy róża zyska już odpowiednią objętość, zwiąż jej koniec sznurkiem lub drucikiem. Gotowe róże z liści ułóż w bukiet.

Spójrz na zdjęcie!

[Grafika. Bukiet z fioletowych kwiatów i zielonych liści ułożonych w kształt róży]

Stół jest już gotowy! Pora na ... modową stylizację!

Spójrz raz jeszcze na zdjęcia dzieci w ogrodzie. Popatrz uważnie na ubiór osób, które znalazły się na ogrodowym party. Czy potrafisz wskazać niecodzienne elementy stroju? Czy wiesz, że dzieci i pani na zdjęciu mają na sobie oryginalne części stroju ludowego z Biskupizny? Jakie? Czy potrafisz je wskazać? Jak Ci się podobają? Może w szafie Twojej babci albo dziadka znajdziesz takie elementy stroju, które sprawią, że stworzysz oryginalną stylizację modową, której zazdrościć będą Ci inni goście na przyjęciu?

Zachęcamy do zabawy modą i szukania inspiracji w modowych stylizacjach z Biskupizny!

Udanego przyjęcia!